

FAKULTA FILOZOFICKÁ
ZÁPADOČESKÉ
UNIVERZITY
V PLZNI

Katedra filozofie

PROTOKOL O HODNOCENÍ PRÁCE

Práce: ~~diplomová~~ / bakalářská

Posudek: ~~vedoucího~~ / oponenta

Práci hodnotil(a): PhDr. Václav Holeček, Ph.D.

Práci předložil(a): Vendula Kopecká

Název práce: Vliv pojetí pedagogického stylu učitele na vztah žáků ke studiu

1. CÍL PRÁCE (uved'te, do jaké míry byl naplněn):

Cílem předložené bakalářské práce (dále jen BP) bylo odpovědět na výzkumnou otázku, zda pedagogický styl učitele ovlivňuje vztah žáků ke vzdělávání a zda rozvíjí kladný vztah nejen ke konkrétnímu předmětu, ale i ke škole či ke své třídě? Tento hlavní cíl byl rozložen na dva dílčí cíle: v teoretické části shromáždit některé relevantní poznatky z pedagogické psychologie (zejména o dovednostech a vlastnostech učitele) a v praktické části pak pomocí vyhodnocení polostrukturovaných rozhovorů a dotazníků vlastní konstrukce (zadaným žákům i učitelům) se pokusit odpovědět na výše uvedenou výzkumnou otázku.

Lze konstatovat, že se cíle autorce podařilo naplnit způsobem, který plně odpovídá požadavkům kladeným na obsahovou i formální stránku BP.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

V teoretické části své BP autorka v kap. 1.2.2 správně podrobněji vymezuje, co vše chápe pod pojmem "pedagogický styl", který charakterizuje pomocí čtyř hledisek (podrobněji viz odpověď na otázku č. 1 při obhajobě). Pojem "entuziasmus" sice v BP pregnantně definován není, nicméně autorka věnuje nadšenému učiteli pozornost v kap. „Dobry učitel“, např. při popisu jeho nejdůležitějších dovedností apod. Krátce se také vymezuje psychosociální klima školy, neboť v praktické části své BP přináší důkazy o jeho důležitosti pro spokojenost učitelů. Z rozhovorů s učiteli vyplynulo, že na škole panuje velice příznivé pozitivní psychosociální klima, což je předpokladem k větší osobní angažovanosti učitelů.

V teoretické části BP prokázala autorka velmi dobrou orientaci v bohaté odborné literatuře, citace jsou formálně správné a pestré, na mnoha místech doprovázené spojovacím komentářem. K této části práce nemám připomínky.

K naplnění zformulovaných cílů provádí autorka v praktické části své BP kvalitativně-kvantitativní průzkum za pomoci polostrukturovaných dotazníků vlastní konstrukce a rozhovorů s žáky a učiteli. Výzkumu se zúčastnilo 8 učitelů ze čtyř věkových skupin a 35

žáků ze tří odlišných oborů všech ročníků stejné střední odborné školy, na které autorka vyučuje. V analýze výsledků dospěla autorka k závěru, že všech 8 dotazovaných učitelů se cítí být angažovanými, někteří jen částečně, ale všichni svou práci dělají rádi a s nadšením. V BP ale chybí údaj, kolik učitelů bylo celkem osloveno a kolik spolupráci odmítlo. Zajímavým výsledkem je, že pro žáky není tak důležitý entuziasmus a angažovanost učitele, ale spíše jeho smysl pro spravedlnost, jeho schopnost vysvětlit látku srozumitelně a pak také jeho odbornost. Žáci dávají přednost předmětům, které jsou pro ně snazší a nemusí jim věnovat mnoho času a energie. Také další závěry jsou zajímavé a mnohdy i velmi překvapující a mohly by být také prezentovány v rámci obhajoby.

Výsledky průzkumu jsou prezentovány v tabulkách či přehledných grafech, u kterých ale chybí název a číslo grafu (popis tabulky s pořadovým číslem je vždy NAD tabulkou, popis grafu s číslem má být POD grafem). Tento drobný formální nedostatek ale nesnižuje hodnotu a přínos provedeného výzkumu. Autorce se podařilo pro účastníky průzkumu dokázat nepostradatelnost angažovanosti pedagoga při práci se žáky a zdůraznit roli pedagoga ve vzdělávání. Zajímavý až překvapivý je také poznatek, že žáci pochvalu, kterou přijímají často, berou automaticky a není pro ně příliš významná. Naproti tomu kritika, ač je konstruktivní, žáky téměř vždy demotivuje a tak se ji snaží ignorovat. Většina žáků by ze vzdělávání vypustila známkování, které podle nich nedokazuje jejich vědomosti a inteligenci. Autorku BP také velmi mile překvapilo, že téměř všichni žáci byli rádi, že mohou dotazník vyplnit. Chtěli své zážitky vyprávět a ochotně sdílet své kladné i záporné zkušenosti s učiteli, které získali třeba i z bývalé ZŠ. Pro učitele jsou tato hodnocení ze strany žáků výbornou zpětnou vazbou, která by mohla přispět ke zkvalitnění jejich působení, ale bohužel podle názoru oponenta této BP o ni obvykle učitelé nemají zájem (viz otázka č. 4).

K praktické části BP mám jen jednu připomínku: název BP předpokládá zkoumání *vlivu*, což vyžaduje vždy časově náročný proces, ve kterém musí být realizovány tyto čtyři výzkumné fáze: 1. popis vstupních sledovaných hodnot (tj. „vztah žáků ke studiu“); 2. po nějakou dobu nechat působit zkoumaný fenomén (tj. „pedagogický styl učitele“); 3. změření výstupních sledovaných hodnot; 4) aplikací matematicko-statistických metod rozhodnout, zda tento vliv byl zaznamenán v odlišnosti hodnot vstupního a výstupního měření. Tento výzkumný proces ale není v předložené BP uplatněn. Nicméně možno připustit, že toto "přísně vědecké" zkoumání vlivu nelze požadovat u BP neučitelského studia. Je totiž třeba ještě dále sledovat tzv. "irelevantní proměnné", tj. ty faktory, které silně ovlivní "vztah žáka k výuce", za které ale vůbec nezodpovídá učitel. Např. v předmětu IT je to vybavení učeben, kde si mohou žáci zdarma surfovat po internetu, protože učitel se jim vůbec nevěnuje, je to špatný učitel, přesto žáci tento předmět považují za velmi oblíbený.

Jeden z výsledků výzkumu se stal pro autorku velkým překvapením, ve své BP uvádí: "...hypotéza, že nadšený učitel může změnit vztah žáka k učení, se nepotvrdila". Je sice pravda, že jeho velké nadšení pro obor je velmi nakažlivé, proto se takový pedagog často stává pro své žáky životním vzorem (podle známého rčení: „zapálit může jen ten, kdo sám také hoří“). Bohužel ale tento typ učitele může také zároveň žákům ubližovat svou přílišnou zaslepeností jen pro svůj předmět, pro kterou není schopen (ani ochoten) vnímat obvyklé problémy dětí, respektovat jejich jiné zájmy, potřeby apod. S intenzitou nadšení pro "kantořinu" to nemají učitelé příliš přehánět i z jiného důvodu: na některých školách vládne velká demotivovanost žáků, učitelé si uvědomí částečnou zbytečnost své velké angažovanosti a vzniká tak nebezpečí syndromu vyhoření již na začátku jejich pedagogické praxe.

Z hlediska proporcionality teoretické a vlastní práce lze konstatovat vyváženost obou částí.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):

Předložená BP splňuje všechna výše uvedená hlediska odpovídající dobré kvalifikační práci (s výjimkou drobné formální chyby při popisu grafů).

Mám jen jedno drobné upozornění pro autorku jako učitelku: podle „Školského zákona z r. 2004“ jsou i na středních školách žáci a nikoliv studenti. V BP se vyskytuje často nesprávné označení „student“ (jako základ slova celkem 81x). V roli studující VŠ je toto označení tolerováno, ale nikoliv v roli učitele SŠ.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

Celkový dojem z BP je velmi dobrý, silné a slabé stránky jsou podrobněji popsány výše. Kladně hodnotím provedený výzkum s analýzami jeho výsledků a dále pak praktický přínos předložené BP pro pedagogickou praxi.

Z BP je patrné velké tvůrčí nadšení, které autorka věnovala napsání této BP a které zároveň signalizuje její zaujetí pro práci učitelky na SŠ.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ:

1) V kap. 1.2.2, ve které popisujete pedagogický styl učitele, uvádíte, že "...každý učitel používá své určité osobité vyučovací postupy, které lze nahlížet ze čtyř hledisek". Popište stručně tato hlediska a uveďte, které považujete za nejdůležitější?

2) Ve své BP píšete o výsledku svého výzkumu ohledně nadšeného učitele a jeho vlivu na vztah žáků k výuce, který vás velmi překvapil. Po zpracování celé BP je tento závěr pro vás stále překvapivý?

3) Učitelé i žáci se shodli na tom, že nejdůležitější vlastností každého učitele je jeho smysl pro spravedlnost. Proč myslíte, že právě tato vlastnost je klíčová?

4) Každý dobrý učitel (zejména SŠ) by se měl zajímat o zpětnou vazbu od žáků, existuje mnoho technik tzv. autodiagnostiky pro učitele, výborný je např. dotazník „Hodnocení učitele žákem“. Je vám známo, že by se učitelé na vaší škole zajímali o názory žáků na své působení na škole a to nejen ve výuce (z hlediska didaktického, pedagogického, ale také psychologického)?

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nevyhověl): *výborně*

Datum: 30. 8. 2023

Podpis: